

Sygn. akt III S 226/18

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia SO Roman Troll (spr.)

Sędziowie: SO Mirella Szpyrka

SO Marcina Rak

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2018 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi S. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Tarnowskich Górach pod sygn. akt I C 592/16

postanawia:

- 1) stwierdzić, że w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Tarnowskich Górach pod sygn. akt I C 592/16 nastąpiła przewlekłość postępowania,
- 2) przyznać od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach na rzecz skarżącej S. P. 2000 zł (dwa tysiące złotych),
- 3) zalecić Sądowi Rejonowemu w Tarnowskich Górach niezwłoczne, nie później niż w terminie 14 dni od otrzymania akt, podjęcie czynności mających na celu rozpoznanie wniosków o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego,
- 4) oddalić skargę w pozostałej części,
- 5) zwrócić skarżącej S. P. uiszczoną opłatę sądową od skargi w wysokości 200 zł (dwieście złotych).

SSO Marcin Rak SSO Roman Troll SSO Mirella Szpyrka

Sygn. akt III S 226/18

UZASADNIENIE

S. P. i D. P. wnieśli 9 sierpnia 2018 r. skargę na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Domagali się stwierdzenia, że w postępowaniu sądowym o sygn. akt I C 592/16 prowadzonym przed Sądem Rejonowym w Tarnowskich Górach nastąpiła przewlekłość, wydania temu Sądowi zlecenia przeprowadzenia dowodu z pisemnej opinii uzupełniającej zgodnie z wnioskiem zawartym w piśmie procesowym ich pełnomocnika z 8 marca 2018 r., a także przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżących solidarnie 4000 zł i zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach kosztów postępowania skargowego. W uzasadnieniu wskazali, że przewlekłość nastąpiła od 15 września 2016 r. do połowy grudnia 2016 r. wskutek bezczynności Sądu Rejonowego, a także po skierowaniu akt sprawy do biegłego celem wydania opinii, bowiem została ona opracowana i przesłana do sądu dopiero 11 stycznia 2018 r. Skarżący zaznaczyli też, że bezczynność Sądu Rejonowego nastąpiła dodatkowo od 8 marca

2018 r. i trwa nadal. Długi okres postępowania wpływa negatywnie na finanse skarżących, bowiem są oni zmuszeni do regularnego opłacania składek OC za wrak samochodu, a on traci na wartości i niszczy pod wpływem warunków

atmosferycznych, zaś przebywanie w jego pobliżu grozi ukąszeniem owadów, które założyły gniazdo pod maską pojazdu.

Obecnie Sąd Okręgowy rozpoznawał skargę S. P., w tej części jest ona bowiem opłacona jedną opłatą /k. 5,10 i 13/, a ta skarżąca jest wymieniona jako pierwsza w jej treści. Dlatego przyjęto, że opłata dotyczy jej skargi. Od skargi D. P., do chwili obecnej, nie została uiszczona opłata sądowa. Prawo do skargi przysługuje zaś każdemu z uczestników postępowania z osobna.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje

Do Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach 29 kwietnia 2016 r. wpłynął pozew S. P. i D. P. o zapłatę 3938 zł, w którym domagali się między innymi dopuszczenia dowodu z opinii biegłego sądowego po uprzednim przeprowadzeniu oględzin samochodu. 2 maja 2016 r. sprawę zadekretowano i następnie 4 maja 2016 r. przedłożono sędziemu referentowi, który zarządzeniem z 6 maja 2016 r. polecił doręczenie odpisu pozwu pozwanej zobowiązując ją do złożenia odpowiedzi na pozew. Zarządzenie to wykonano 12 maja 2016 r., a 1 czerwca 2016 r. wpłynęła odpowiedź na pozew, tego samego dnia akta przedłożono sędziemu referentowi, który zarządzeniem z 10 czerwca 2016 r. wyznaczył termin rozprawy na 15 września 2016 r., z poleceniem zawiadomienia pełnomocników stron. Zarządzenie to wykonano 15 czerwca 2016 r.

Na terminie rozprawy 15 września 2016 r. dopuszczono dowody z dokumentów oraz z opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej polecając biegłemu wykonanie opinii po dokonaniu oględzin pojazdu i zobowiązując pełnomocnika powodów do uiszczenia zaliczki w wysokości 300 zł na koszt opinii w terminie 14 dni.

Zaliczkę uiszczono, a 3 października 2016 r. wpłynęło pismo pełnomocnika powodów z dowodem jej uregulowania 21 września 2016 r. i z wnioskiem dowodowym o przeprowadzenie dowodu z dokumentu. W tym samym dniu akta przedłożono sędziemu referentowi, który 2 listopada 2016 r. polecił przesłać akta biegłemu sądowemu M. W.. Akta zwrócono do sekretariatu 2 listopada 2016 r., a zarządzenie wykonano 14 grudnia 2016 r. i ponownie przedłożono je sędziemu 3 marca 2017 r., a zarządzeniem z 6 marca 2017 r. polecił on dołączenie zwrotnego potwierdzenia odbioru przesyłki kierowanej do biegłego. Akta przedłożone zostały sędziemu referentowi 27 marca 2017 r. z wydrukiem z internetowego systemu śledzenia przesyłek, z którego wynika, że akta zostały doręczone biegłemu 20 grudnia 2016 r. Następnego dnia zarządzono ponaglenie biegłego i akta zwrócono do sekretariatu 29 marca 2017 r., a samo ponaglenie wysłano 24 kwietnia 2017 r. Akta ponownie przedłożono sędziemu referentowi 18 maja 2017 r., który dnia następnego zarządził dołączenie zwrotnego potwierdzenia odbioru ponaglenia od biegłego. Akta zwrócono do sekretariatu 22 maja 2017 r., a żądane potwierdzenie dołączono 26 czerwca 2018 r. Zarządzeniem z następnego dnia sędzia referent polecił przedstawić akta asystentowi celem sporządzenia projektu orzeczenia w przedmiocie nałożenia grzywny. Zarządzenie wykonano dnia następnego. Również 27 czerwca 2017 r. wpłynęło do Sądu Rejonowego pismo pełnomocnika powodów z wnioskiem o powołanie innego biegłego celem przeprowadzenia opinii. 28 czerwca 2017 r. sędzia referent zarządził ostatecznie, aby przed przedłożeniem akt asystentowi zobowiązać biegłego do niezwłocznego zwrotu akt z opinią. Zarządzenie to wykonano w tym samym dniu.

Postanowieniem z 11 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy nałożył na biegłego grzywnę za nieusprawiedliwione opóźnienie w złożeniu opinii, polecono nadto doręczenie odpisu postanowienia stronom i biegłemu, akta zwrócono do sekretariatu 13 lipca 2017 r., a zarządzenie wykonano 18 lipca 2017 r. Zgodnie z treścią zapisku urzędowego z 12 lipca 2017 r. biegły telefonicznie poinformował, że opóźnienia w wykonaniu opinii wynikają z jego problemów zdrowotnych, przebywa on na zwolnieniu lekarskim z powodu choroby, a opinię złoży w najbliższym czasie. Akta ponownie przedłożono sędziemu referentowi 11 września 2017 r., który zarządzeniem z 27 września 2017 r. polecił przedstawić akta asystentowi celem przygotowania projektu orzeczenia w przedmiocie nałożenia grzywny. Zarządzenie to wykonano 29 września 2017 r., a projekt przedstawiono sędziemu 11 października 2017 r. W tym też dniu wydano postanowienie o nałożeniu

na biegłego kolejnej grzywny i polecono doręczyć odpis postanowienia biegłemu i pełnomocnikom stron, a nadto zawiadomić Prezesa Sądu Okręgowego w G. o opóźnieniu w złożeniu opinii przez biegłego. Akta zwrócono 16 października 2017 r., a zarządzenie wykonano 19 października 2017 r.

27 października 2017 r. wpłynęło do Sądu Rejonowego pismo biegłego, w którym wyjaśnił przyczyny opóźnienia w wydaniu opinii, zwrócił się z prośbą o anulowanie dotychczas nałożonych grzywien i zadeklarował wydanie opinii do 10 listopada 2017 r. W tym samym dniu akta przedłożono sędziemu referentowi, który zarządzeniem z 30 października 2017 r. zlecił przygotowanie projektu przez asystenta w przedmiocie przychylenia się do zażalenia biegłego. Akta przedłożono asystentowi 2 listopada 2017 r., a 16 listopada 2017 r. zwrócono sędziemu wraz z projektem zarządzenia. Zarządzeniem z 16 listopada 2017 r. ponaglono biegłego o nadesłanie akt w terminie 3 dni, akta zwrócono do sekretariatu 22 listopada 2017 r.,

a zarządzenie wykonano dzień później. Akta ponownie przedłożono sędziemu 20 grudnia 2017 r., który 28 grudnia 2017 r. zarządził przedstawienie akt asystentowi celem sporządzenia projektu orzeczenia w przedmiocie grzywny. Akta zwrócono do sekretariatu 29 grudnia

2017 r. i wówczas przedłożono je asystentowi, który zwrócił je z projektem 3 stycznia 2017 r.

Z treści zapisku urzędowego sporządzonego 3 stycznia 2018 r. wynika, że biegły zobowiązał się do zwrotu akt wraz z opinią 9 stycznia 2018 r. Pismem z 3 stycznia 2017 r. sędzia referent poinformowała Przewodniczącą Wydziału o opóźnieniu w wydaniu opinii przez biegłego i zwrocie akt. Zgodnie z zapiskiem urzędowym z 9 stycznia 2018 r. biegły zobowiązał się zwrócić akta w dniu następnym.

11 stycznia 2018 r. biegły zwrócił akta wraz opinią, nadto wyjaśnił przyczyny opóźnienia i załączył zaświadczenia lekarskie; wskazał, że ze względu na zły stan zdrowia nie miał możliwości osobistego badania pojazdu, jednakże w jego ocenie nie było takiej potrzeby ze względu na kompletność informacji w aktach szkodowych. Następnego dnia akta przedłożono sędziemu referentowi, który 23 stycznia 2018 r. wydał zarządzenie o doręczeniu odpisów opinii pełnomocnikom stron ze zobowiązaniem do złożenia zastrzeżeń w terminie 14 dni

i polecił zweryfikowanie rachunku biegłego, a następnie przedstawienie akt asystentowi. Zarządzenie to wykonano 29 stycznia 2018 r., a 12 lutego 2018 r. akta przedstawiono asystentowi z rachunkiem po weryfikacji.

21 lutego 2018 r. wpłynęło do Sądu Rejonowego pismo procesowe pozwanej z wnioskiem o wydanie pisemnej opinii uzupełniającej, tego samego dnia akta przedstawiono je sędziemu.

7 marca 2018 r. wpłynęło pismo pełnomocnika powodów z wnioskiem o wydanie opinii uzupełniającej po uprzednim przeprowadzeniu oględzin pojazdu; przedłożono je tego samego dnia sędziemu.

18 lipca 2018 r. pełnomocnik powodów złożył pismo ponagląjące, przedstawiono je sędziemu referentowi tego samego dnia.

30 lipca 2018 r. zarządzono akta przedstawić sędziemu referentowi, co wykonano następnego dnia.

Począwszy od pisma, które wpłynęło 21 lutego 2018 r., dokumenty w aktach nie są złączone.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

(t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 75) dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość (...) czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania

skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Przewlekłość postępowania to brak czynności zmierzających do rozstrzygnięcia, zachodzący dłużej niż jest to konieczne do rozważenia sprawy bądź zgromadzenia dowodów, chodzi zatem o to, by czynności zmierzające do wydania orzeczenia kończącego zabierały odpowiednią ilość czasu, czyli odbywały się bez zbędnej zwłoki (por. art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki). Zbędną zwłoką nie jest przy tym każdy upływ czasu, ale dopiero nadmierne odstępstwo od czasu zwykle koniecznego dla wykonania określonych czynności, dlatego przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy zwłoka w czynnościach jest nadmierna (rażąca) i nie znajduje uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 maja 2013r. (...) 3/13, LEX nr 1318217, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 10 stycznia 2013 r. sygn. akt II S 33/12, LEX 1246709; por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 23 listopada 2010 r. sygn. akt II S 28/10 - KZS 2010/11/50, LEX nr 783363). W postępowaniu ze skargi na przewlekłość postępowania sąd bada jedynie czy postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne do jego zakończenia, ocenia terminowość i prawidłowość czynności sądowych; nie ocenia zaś prawidłowości rozstrzygnięć wydanych w sprawie, ponieważ kwestie merytoryczne dotyczące istoty tej sprawy mogą być podnoszone jedynie w postępowaniu odwoławczym (por. postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 7 marca 2014 roku, sygn. akt I OPP 18/14, LEX nr 1449840).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne, przy czym zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy.

W rozpoznawanej sprawie opinia biegłego powinna być złożona najpóźniej do końca lutego 2018 r., gdyż wyznaczono dwa miesiące na jej sporządzenie, a akta biegły otrzymał 20 grudnia 2016 r. i nie wnosił wówczas o przedłużenie terminu. Trzeba też zaznaczyć, że od czasu pisma pełnomocnika powodów z dowodem uiszczenia zaliczki do przesłania akt biegłemu upłynęło prawie 2,5 miesiąca, a należało jedynie przesłać biegłemu akta ze zleceniem wykonania opinii, gdyż postanowienie w tym zakresie wcześniej już wydano. To zdecydowanie zbyt długo.

Sądowi Rejonowemu bardzo dużo czasu zajęły także proste czynności, które podejmowano od marca 2017 r., co spowodowało, że grzywnę na biegłego nałożono dopiero

w lipcu 2017 r. zamiast już w marcu 2017 r. wraz z ponagleniem o sporządzenie opinii (już wówczas opóźnienie w wydaniu opinii było miesięczne i nie było żadnych wniosków o przedłużenie terminu). Ostatecznie opinia została przedstawiona z początkiem stycznia 2018 r., po dwukrotnym nałożeniu na biegłego grzywny (w lipcu 2017 r. i w październiku 2017 r.),

a więc ponad 10 miesięcy po wyznaczonym terminie. Czynności Sądu Rejonowego w tej części powinny być bardziej skoncentrowane i szybciej skutkować zarówno nałożeniem grzywnien na nieterminowo wykonującego swoje obowiązki biegłego, jak i zawiadomieniem Prezesa Sądu Okręgowego o problemach z terminowością wykonania przez niego opinii. To są bowiem podstawowe narzędzia mające działać na nieterminowo wykonujących swe czynności biegłych. Strony zaś nie można obciążać tym, że sąd nie potrafi wyegzekwować od biegłego terminowego sporządzenia opinii, a nałożenie pierwszej grzywny zajmuje mu prawie cztery miesiące (dwukrotnie dłużej niż czas wyznaczony biegłemu na sporządzenie opinii).

Ponadto, już po sporządzeniu opinii przez biegłego, od połowy lutego 2018 r. nie podjęto w sprawie żadnych czynności.

Doszło więc do przewlekłości postępowania, a nadto konieczne stało się zalecenie Sądowi Rejonowemu podjęcia czynności związanych z rozpoznaniem wniosków stron o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego, gdyż od połowy lutego 2018 r. nie podjęto w sprawie żadnych merytorycznych czynności.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w przypadku uwzględnienia skargi na żądanie skarżącego sąd przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20000 zł, przy czym jej wysokość wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania.

Żądane przez skarżącą 4000 zł jest nieadekwatne do przesłanek, od których zależy wysokość sumy pieniężnej. Wynosi ona po 500 zł za każdy rok trwania postępowania, a można ją przyznać w wyższej kwocie w sytuacji, gdy sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącej, która swoją postawą nie przyczyniła się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Minimalna wysokość tej sumy wynosi 2000 zł. Na okoliczności szczególnego znaczenia tej sprawy dla skarżącej wskazano zaś, poza czasem trwania postępowania, także dotkliwość związaną z potrzebą opłacania składki OC za wrak pojazdu. Sąd Okręgowy oceniając tą dotkliwość wziął jednak pod uwagę także wskazaną przez skarżącą w pozwie wartość – 3938 zł, która odbiega od żądanych 4000 zł. Dlatego też Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że 2000 zł, jako minimalne, będzie odpowiednie dla skarżącej z uwagi na zaistniałą przewlekłość postępowania biorąc pod uwagę czas jego trwania (obecnie około 2 lata i 6 miesięcy). Nie ma żadnych przyczyn, aby jej wysokość za każdy rok trwania postępowania była wyższa niż 500 zł. Dalej idące w tym zakresie żądanie skarżącej jest nadmiernie wygórowane i nieadekwatne do stwierdzonego stanu przewlekłości. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za doznaną krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2015r., sygn. akt III SPP 10/15, LEX nr 1740741).

Dlatego też skarga S. P. w części podlegała uwzględnieniu, a w pozostałym zakresie, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 12 ust. 2 – 4 ustawy z 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, należało orzec jak w punktach 1., 2. i 3. sentencji. Natomiast, na podstawie art. 12 ust. 1 tej ustawy, oddalono skargę w pozostałej części jako nieuzasadnioną (pkt 4.). Jednocześnie, na podstawie art. 17 ust. 3 tej ustawy, należało orzec jak w punkcie 5. sentencji, albowiem skargę w części uwzględniono, a uiszczono jedną opłatę w wysokości 200 zł, zaś skarżąca jest wymieniona jako pierwsza w skardze (art. 17 ust. 2 tej ustawy); przyjęto więc, że opłata dotyczy jej skargi.

SSO Marcin Rak SSO Roman Troll SSO Mirella Szyrka